

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 100 D. POLUGOD. 50 D.
ČETVRTGOD. 26 D. POJEDINI BROJ 2 D.

O stvaranju javnog mišljenja

Nema ljudske skupine, u kojoj ne bi nastojalo ma kakvo javno mišljenje. Na svaki događaj, pa bio on u samoj skupini ili izvan nje, (dakako onda, kad taj događaj tangira zajednicu), odgovara skupina onime, što se zove njemački »öffentliche Meinung«, a po tome hrvatski »javno mnijenje«. Prema tome su za stvaranje javnoga mišljenja potrebna dva uvjeta: događaj, koji tangira zajednicu, i mogućnost, da se stvori zajednički sud o događaju. To nastajanje javnoga mišljenja biva i prema općenim zakonima psihologije i prema karakteru pojedine skupine.

A što je zapravo to javno mišljenje? Ono nije babsko i malogradsko ogovaranje i klevetanje, nego je organ društva ili društvene skupine, kojim se izriče sud o svemu i svačemu, i to onaj sud, koji se rađa u masi, u majoritetu, u većoj česti društva ili pojedine skupine. I budući, da je javno mišljenje odraz mase, odraz većine društva, to vidimo, da se javnomu mišljenju najvećma i najpredanije pokoravaju ljudi iz mase, koji i sami čine onu većinu.

I ako se pojedinci izdižu nad javno mišljenje prezirući majoritet i masu, ipak je to javno mišljenje pozitivan faktor u očuvanju društva i pojedinih zajednica. »Javno mišljenje« kažnjava svaku povredu zakona i morala, ali gdje kad ono upravo potiče na uzbunu protiv zakona i dotadašnjega morala proglašujući novo pravo i novu pravdu. Po tome javno mišljenje nije svagda pasivno. Ono se često ne zadovoljava time, da teoretski osudi koji čin, nego to javno mišljenje potiče skupinu ili njene vođe, da ustanu i aktivno protiv čega ili za što god. Njegova se moć pokazuje u svima životnim područjima, gdje ima kakvoga dodira s društvom, njegov se utjecaj vidi jedamput u stvaranju i čuvanju, drugiput u poništavanju zakona ili moralnih zasada, u hvali ili u kudenju kojega čina i t. d. Ono utječe napose u onim područjima, koja nijesu određena pravnim zakonima: u pitanjima etike i u pitanjima mode, u odnošaju pojedinca i skupine i t. d. Prema tome je ono osobito važno za one zajednice, koje nemaju državne organizacije sa zakonskim pravima i egzekutivnom moći. Takve zajednice i nemaju u svojoj službi ništa osim svoga javnoga mišljenja, koje im je jedini oslon i uporište za vršenje društvenih potreba. U takvim skupinama treba sved iznova jačati javno mišljenje, jer samo njegova moć garantira unapređivanje zajedničkih interesa. Takve zajednice mora da zaista izvode ono, što se

u crkvi zove »Innenmission«, propagandu u vlastitim redovima, agitaciju među pristašama, koji se ne predaju potpuno njenim zahtjevima. Odatle izvire ona važnost štampe i novinstva, toga modernoga i najznatnijega faktora pri stvaranju javnoga mišljenja, za sve takve zajednice. Odatle izvire važnost propagandnih i odgojnih govora, koji doduše osvajaju i nove pristaše, ali im je mnogo važniji zadatak, da uvijek iznova predoče starim pristašama sve argumente, pa da time učvrste njihovu vezanost sa zajednicom (uz političke govore klasičan su primjer vjerske propovijedi). A odatle izvire i potreba javne diskusije bilo pismene bilo usmene, jer takva diskusija bistri pojmove, stvara zajedničko to jest javno mišljenje i uza to daje mogućnost, da ono mišljenje ne bude jednostrano i u korist malenoga dijela, nego da bude zdravo, korisno za čitavu skupinu.

Jer nije dosta, da bude ma kakvo javno mišljenje, nego ono mora da je zdravo i pozitivno. Zbog toga ima da na nj utječu oni, koji taj utjecaj ne vrše zbog kakvih svojih probitaka, nego zbog ljubavi prema zajednici i zbog njena boljitka. Ona je zajednica na visokom stupnju, koja imade zdrav instinkt za stvaranje javnoga mišljenja, koja ide za onima, što je vode k dobru. Što je javno mišljenje zdravije, što je većma i najjednostavniji član zajednice sposoban, da odgovorno učestvuje u stvaranju javnoga mišljenja i da slobodno prosuđuje o svakome činu, to je zajednica razvijenija i naprednija. A svagda treba da najbolji utječu prema najboljim sposobnostima na javno mišljenje. To je njihovo pravo i njihova dužnost. Onda će javno mišljenje bit plodno i puno zdrave, pozitivne kritike: ono ne će presizati u ona područja, koja ne spadaju njegovoj kompetenciji, ali će zato u onim stvarima, koje su podređene kontroli zajednice, biti oštar i pravedan sudija, da time svagda promiče interes skupine.

*

Pogledamo li s ovoga gledišta cionističko javno mišljenje, ne ćemo nikako moći da budemo zadovoljni. Cionistička organizacija pripada onim skupinama, koje nemaju zakonskih prava i egzekutivne moći. I njeni pripadnici nijesu nagnati, da bezuvjetno vrše odredbe cionističkoga vodstva ili pojedinih cionističkih vodstava. Prema tome nema organizacija nikakve druge moći osim one, koja joj je dana savješću njenih članova ili cionističkim javnim mišljenjem. A toga do danas nema. Nema ni u svjetskoj organizaciji, a još manje u jugoslavenskoj onoga zajedničkoga mišljenja o različitim zgodama ili

makar samo onoga zajedničkoga mišljenja o različitim pitanjima, koje omogućuje jednovitost akcije i uspjeh rada. Dabome tu nije u pitanju ideologijska strana cionizma, cionistička teoretska fundacija. Ta je stvar potpuno prepuštena pojedincu koji ima da sam sa sobom obračuna. U pitanju su neke druge stvari, koje tangiraju cionističku organizaciju, pa su zbog toga predmetom javnoga mišljenja. Primjerice ima javno mišljenje da prosuđuje, je li koji cionista udovoljio cionističkoj dužnosti, kako joj je udovoljio, onda o tome, je li ispravan stav pojedinih ljudi i skupina prema različnim problemima izgradnje i galuti, a napose, je li način diskusije o svima pitanjima onakav, kakav bi u cionista morao da bude.

Treba da se stvori to cionističko javno mišljenje, jer samo ono garantira, da će se izvršiti cionistički zahtjevi, i da će se izvršiti onako, kako dolikuje nosiocima obnovne ideje. To stvaranje javnoga mišljenja ide uporedo s odgojnim radom, kojemu je svrha, da iz cionista stvori cionističke građane, to jest faktične pripadnike židovskoga naroda, koji reprezentira cionistička organizacija. To vrijedi napose za mlade cioniste i za cionističku omladinu, kojima treba ucijepiti tu građansku svijest i cionistički ponos, da ih se odvrti od različitih drugih zajednica, narodnih, političkih i bogznakakvih skupina, u kojima se troši njihova energija, toliko potrebna obnovnomu djelu. Cionistička organizacija mora da za njih bude njihov prirodni organizam, koji je slika židovske domaje, pa joj se stoga imadu bezuvjetno pokoravati, kao da i ona imade zakonska prava i egzekutivnu moć. Cionistička organizacija ima da im bude dom i domaja: tu je mjesto, gdje će se razvijati i ispoljivati njihove građanske vrline, gdje će dobivati politički pogled i sticati političke sudove, ondje će učestvovati u svima javnim poslovima i puni samozataje služiti zajednici.

Moramo priznati, da je u tom pogledu do sada malo učinjeno. Nema u najveće česti cionista one »građanske svijesti«, koja bi ih gonila iz »tude službe«, da rade u svojoj zajednici. A uza to nemaju dovoljno političkoga školovanja i razumijevanja narodnih potreba i zahtjeva, a da bi mogli učestvovati odgovorno u cionističkim javnim poslovima, pa stoga sav teret leži na leđima nekolicine ljudi. A sve dotle, dok im ne dostaje pravoga razumijevanja političkih, gospodarskih i kulturnih potreba i dok ne učestvuju u cionističkom radu, sve dotle dakako nijesu ukorjenjeni u cionističkoj organizaciji i

ne mogu da odbace sve veze, koje ih vežu o galutsku okolinu, pa da se potpuno predađu ideji obnove svojega naroda.

Sve je to prema tome svezano; jedno je posljedica drugoga. A bezuvjetno je potrebno, da se stvori ono javno mišljenje, kao organ cionističkoga pokreta, koji će u svakoj prilici biti kritik i sudija različitih djela i nedjela; potrebno je dalje, da se vrši taj odgojni rad, koji će stvarati cionističke građane. Stoga je dužnost vođa da omoguće demokratizaciju poslovanja odgojom širih vrsta cionista, da ih politički iškoluju i sprema za javni rad. To znači, da uz općenito političko školovanje, kakvo posjeduje u naprednim državama zapadne demokracije svaki građanin, treba napose oštriti pogled za razumijevanje naših specijalnih zadataka i momentanih potreba. Treba uvijek iznova tretirati pitanje »Palestina i galut«, treba bistriti mišljenja o principima, prema kojima treba izgraditi Palestinu i t. d. U tu svrhu treba dabome dati svakomu cionisti mogućnost, da se sam informira o tim pitanjima, treba mu dati objektivan materijal o izgradnji, treba izdati različne udžbenike, koji će poslužiti u tome smislu.

Uz sticanje novca i pristaša, uz odgoju židovskim vrednotama ne smijemo zaboraviti građansko-političku odgoju. Dok je novac potreban za materijalnu izgradnju Palestine, dok židovske vrednote ima da udahnu zajednici i pojedincu židovsku dušu — dotle samo ta odgoja može da stvori zdravu zajednicu, jer rađa građansko-političke vrline, dosad u nas posve zakržljale, a bezuvjetno potrebne za obnovu židovske narodne zajednice.

Cvi Rothmüller.

UPOZORENJE

Stigla su dva nova palestinska filma. Snimke posve nove. Umojavamo sve povjerenike, da odmah jave, hoće li kada trebati jedan od filmova.

Uprava KEREN KAJEMETA.

Intenziviranje i decentralizacija cionističke izvanje politike

Piše senator dr. Mihael Ringel
(sada Rapallo).

Čujte moj savjet i zaboravite bar na dvije godine politiku; poslije dvije godine opet ćemo govoriti o njoj. Naši će se politički uspjesi postići u vinogradima i kolonijama Nahalala i Petah Tikve.

Iz govora prof. Weizmanna u Jerusolimu (septembar 1924).

Godine 1922. cionizam je i formalno ušao u mehanizam internacionalne politike.

Redovito godišnje izvještavanje palestinske vlade mandatarnoj komisiji Saveza Naroda je vidljivi i formalni znak novog činjeničnog stanja.

Nesumnjivo je, da uspjeh cionizma ovisi u prvom redu o pritjecaju židovskog kapitala i intenziviranja židovskog produktivnog rada u Palestini. Kraj toga je važan faktor uspostava dobrog odnosa i sporazuma sa Arapima ili bar jednog modus vivendi. No ne smije se kod toga zaboraviti još jedan važan faktor, a to je dobrohotnost država. Ne samo Engleske, već svih ostalih sila, koje dolaze u obzir, kršćanskih, kao i nekršćanskih. Od San Rema i potvrde mandata cionistička organizacija ne može da izdaje nijedan politički uspjeh.

Prije bi se moglo konstatovati stalno nazadovanje i povlačenje pred žilavim i neprestanim napadajima naših protivnika. Ujedno smo vidjeli, da Balfourova formula može da bude tako elastična, da je u god. 1921.—1922. mandatarna vlada iz nje interpretirala gotovo posve obustavljenje imigracije, isto tako kao projekat jedne Arab-Agency i druga ograničenja. Priznajmo, da naše političko vodstvo čini sve što je moguće, da u teškim časovima ukloni opasnosti, priznajmo historijske zasluge Weizmanna, koji sam nadomješta nekoliko cionističkih armija.

No neoboriva je činjenica, da je na području cionističke izvanje politike — izvan Palestine — nastalo znatno oslabljenje naših pozicija. Poslije plime dolazi osjeka i s njom pijesak u ovo područje. Samo kratko hoću, da upozorim na izvanje razloge: arapska propaganda, utjecaj Rima, porast antisemitizma na Zapadu, kolonijalni ljubomor Francuske i Italije prema Englezima, proarapska struja kod jednog dijela engleskih konzervativaca itd.

No ima i pogriješaka u organizaciji, to su naši propuštaji, naše pogriješke.

Naše velike uspjehe u godinama rata — do San Rema — imamo dijelom da zahvalimo mudrom izrabljivanju »ratne konjunktura« po našem vodstvu te još u većoj mjeri filocijonističkom štimungu, koji smo stvorili u demokracijama vodećih država entente. Svijesno ili nesvijesno, mi slijedimo primjer novogrčkog pokreta početkom devetnajstog vijeka. Kao i oni, mi smo upoznali javno mnijenje Evrope s našim starim i novim nečuvenim patnjama i dokazali smo neodrživost ovog stanja, opasnost koja prijete Židovima, no time i narodima, među kojima žive. Grci su potsjetili, što su sve stari Heleni dali kulturi i time izazvali oduševljenje baš u najplemenitijih vodećih duhova, u pjesnika Byrona i Poe-a i drugih filozofa. Muževima duha i srca slijedila je tek kasnije hladna diplomacija: i nastade grčko kraljevstvo.

Dignuto je sedlo, no jašenje bilo je stvar jahača. Za nas pako je — Herzl držao je to neophodno nužnim — dobrohotnost »kršćanskih velesila« trajna potreba, koja nije prestala potvrdom mandata po Savezu Naroda. Onda, godine 1922. pripovijedao nam je Weizmann u jednom velikom govoru o anticionističkom frontu, koji seže »od Rima do Brazila« i koji je uzdrmao naše dosadašnje uspjehe.

Pitajmo sada: zar se smanjio broj naših protivnika od god. 1922.? Je li manji njihov upliv i slabije njihovo rovarjenje? Niko ne može da to ustvrdi. Sa Vatikana

Grad — koji pjeva

Piše dr. Wolfgang Weisl.

Tumaram Tel Avivom i tražim riječ, kojom bi se mogao karakterizovati ovaj čudnovati grad; karakter ovoga grada, čije trokatnice i četverokatnice stoje uz šatorske logore, čija elegantna četvrt vila graniči na skupove baraka i koliba sagrađenih od sanduka koji su pokriveni limom petroleumskih kutija; karakter grada sa prekrasnim betonskim ulicama koje se završavaju negdje u pjeskovitoj pustinji, sa električnim lučnim svjetiljkama po ulicama, što bacaju svoje jako svjetlo na slikovite karavane deva, koje prolaze, grad u kojem ima samo hebrejskih natpisa, ploča i policijskih naredbi, a u kojem se govore svi jezici svijeta . . .

Tražim ime za ovaj najčudnovatiji grad Orijenta.

*

Stanem pred jednom pločom za oglašavanje i čitam najnovije naredenje »irijske« magistrata:

»Budući . . . do u kasnu noć grupe prolaze gradom pjevajući . . . potsjećamo na naredenje policije, da je pjevanje po ulicama poslije 11 sati zabranjeno. Prestupci . . . zatvor . . . i t. d.

Mislim, posve normalno naredenje. No do mene stoji jedan stari Židov sa bradom i zaliscima, koji ne misli tako. Klimajući glavom čita plakat i u ružnom jid-disch obraća se meni: »Herr der Welt, wu hat man geheert, Jüden sollen a soi viel singen, dass man darf sei verbieten? (darf = mora). Sagt allein, wos hat a Jüd zu singen?«

Kao odgovor ulicom nadode jedno pola stotine djece iz škole: korakom stupajući, pjevajući veselo. Na drugoj strani, zauzimajući cijelu širinu kolnoga puta idu ulicom radnici, mladići i djevojke k moru i pjevaju.

Dnevni je rad dovršen.

Znam kako ću nazvati ovaj grad: grad — koji pjeva.

*

Upravo se svetkuje konac sukota, simhat tora. Veliki — još ne pokriveni — hram grada prenapunjen je: možda 4000 ljudi guraju se u uske klupe. A pred kapijom hrama stoji nekoliko stotina, a u sredini kor, koji u četiri glasa pjeva nabožne pjesme. Radnici, naravno socijalisti, neregijozni, kako samo židovski socijalisti mogu da budu — pjevaju psalme.

Idem dalje do radničke kuhinje.

Na širokom prostoru pred kuhinjom pjeva također nekakovo ambulatno pjevačko društvo, no bez publike, jer se po kraj toga pleše hora!

El jivne hagalil, El jivne hagalil, El jivne hagalil . . .

Bog će izgraditi Galileju! Onaj komad Palestine, gdje je proliveno najviše radničke krvi, koji je najviše prirasao srcu radnika.

Monotono, ali fanatično pjevaju ovu strofu. Dvadeset do trideset muževa drže se rukama pleća i u bijesnome tempu vrte se u praznome prostoru. Jedan, dvojica iznemogli teturajući ispadaju iz kola —

— i ne bez potpore Kvirinala — dolaze sveudilj novi udari protiv cionizma. Ne osjećamo ih samo u Jerusolimu, već i u Ženevi, i u Londonu ne manje već u Varšavi.

Nije slučaj, da istodobno s arapskim memorandumom mandatarnoj komisiji Saveza Naroda predleži i protest talijanske katoličke unije, koji sadržava tako gorke podvale protiv nas, da je cionistička federacija u Italiji bila primorana, da u talijanskoj štampi iznese energičan ispravak. Možda nije slučaj, da je mandatarna komisija, koja u svom izvještaju o Palestini preporuča jednu »limitiranu« imigraciju Židova, ove zaključke stvorila baš pod predsjedanjem jednoga Talijana.

U konzistoriju, koji će se održati uskoro, papa će se — kako javljaju talijanski listovi — baviti pitanjem Svetih Mjesta, pa će se palestinsko pitanje proglasiti borbenom parolom za svetu jubil. godinu 1925. — Tek nedavno donijela je poljska štampa vijest, da rimski uplivi djeluju na poljske klerikalne partije, da bi Poljska stala na put iseljivanju Židova. Ova vijest nije demantirana.

Vidimo dakle — citirajući tek ovo nekoliko primjera iz posljednjeg vremena — da stoji neprekidan front od Rima preko Meke sve do Brazilijske i da započinje ofenzivu protiv nas.

A mi smo naprotiv već odavna dali inicijativu iz ruku i teško se branimo.

K tome pridolazi još i neizvjesnost odnošaja nove konzervativne vlade u Engleskoj prema nama te službeno izjavljeni odstup Herberta Samuela za nekoliko mjeseci i pitanje nasljednika.

Imamo li sve ovo u vidu, doći ćemo do spoznaje, da je mnijenje, koje je izrazio Weizmann u svom posljednjem govoru u Jerusolimu i na zadnjem kongresu optimističko u pogledu naše izvanje politike, što nikako nije opravdano. Ovaj bi nas optimizam mogao zavesti do nekog »quietizma«, koji bi mogao postati opasan. U tom se pogledu do sada mnogo griješilo i sa strane vodstava većine zemaljskih organizacija. Sve što je padalo u područje izvanje politike, bila je stvar Lon-

dona, od tamo se očekivalo impulza, inicijative, rad i — uspjeh.

No vodstvo ima dužnost, da prije svega učini slijedeće: da poradi protiv opadanja filocijonističkog štimunga i dade poticaj za jednu veliku, sistematsku propagandu, da opet osvojimo izgubljeni teren i nove simpatije kod nežidovskih masa i njihovih vodja u svim zemljama. Kao primjer neka služi djelovanje engleske federacije iz vremena Balfourove deklaracije.

Ako je važno predobiti židovske, ne-cionističke krugove za izgradnju Palestine i izgraditi Jewish Agency, ako je važno skupljati kapitala za Keren Hajesod — ne smije time da se slabe za nas važne filocijonističke simpatije nežidovskog svijeta.

Centralno vodstvo u Londonu (ovo nekoliko osoba, od kojih je nekoliko, kao Weizmann, svakako preopterećeno poslom), nije u stanju, da vrši cijeli rad izvanje politike, pod čime se ne razumije tek pregovaranje s engleskim ministrima od vremena do vremena. Ovaj se rad mora decentralizirati. Kod svake zemaljske organizacije treba uspostaviti cionističko-politički resor, koji bi imao slijedeće zadaće: registriranje glasova nežidovske štampe u zemlji i izjave politički mjerodavnih osoba u parlamentu, praćenje vladinih mjera u pogledu cionističkog djelovanja uopće a naročito obzirom na iseljivanje u Palestinu i na sklapanje trgovačkih ugovora s Palestinom, prosvjeđivanje nežidovskog javnog mnijenja o cionizmu, stvaranje jednog filocijonističkog, propalestinskog štimunga među nežidovima propagandnim skupštinama, izdavanje sistematskih komunika u nežidovskoj štampi, izdavanje specijalnih brošura o našem radu u Palestini, ispravljanje krivih vijesti itd. Ovaj resor (koji nema ništa zajedničkog sa unutarnjim političkim radom) treba da bude u kontaktu sa centralnom upravom i ako je potrebno, treba da s njome zajedno radi.

Politizirati je drugo i praviti pametnu, dalekovidnu politiku, opet je drugo.

Ako dr. Weizmann hoće da istupi protiv prevelikog politiziranja židovskih masa — on to čini u jednoj formi, koja mora da izazove nesporazumke. Ne, mi ne možemo dvije godine ostaviti politiku — naprotiv moramo intenzivnije već do sada i prije svega sistematskije voditi izvanju politiku.

Za to je potrebna djelomična decentralizacija.

Sa vodstva će spasti dio tereta, a na ovaj će se način stvoriti krug muževa, koji će raditi samo na ovome polju s iskustvima i znanjem.

Herzlov princip svakako treba održati: dobrohotnost država i naroda treba predobiti i — uzdržati.

Louis Lipsky o izgradnji Palestine

Londonska »Jewish Times« od 1. decembra donša interview svog glavnog redaktora Morissa Mayera sa članom cionističke egzekutive Louis Lipskijem, koji se tek zadnjih dana vratio sa svog posjeta u Palestinu.

Rad za izgradnju Palestine, izjavio je g. Lipsky, općenito se podcjenjuje. On je kud i kamo znatniji, već što si to zamišljamo na temelju brojaka, koje se objelodanjuju od vremena do vremena. Treba ovaj rad vidjeti vlastitim očima, da se pravo procijeni, treba upoznati duh židovskih masa, koje rade u Palestini, pa da se važnost ovog rada shvati.

Najvažnije je, da grade isključivo Židovi. Židovi su sagradili Tel Aviv, koji stalno raste i grad je sa svim židovskim dobrim i lošim stranama.

Mnogo grade Židovi u i kraj Jerusolima, u Hajfi, koja se do pred kratko vrijeme smatrala arapskim središtem, a postaje sve više i više židovskim gradom. Intenzivan je rad na selu, gdje se neprestano stvara nove kolonije i povećavaju stare. Jedino Židovi stvaraju i grade u Palestini. Arapi su gledaoci ovog grandioznog rada izgradnje. Rijetko kada desi se, da Arapin gradi kuću i to samo da je iznajmi Židovima. Čisto arapski gradovi

ćiri, pet drugih uskaču na mjesto njih. Naokolo plešući gura se svijet, ne gledaoci, već mladići i djevojke, koji jedva čekaju, da sami zaplešu i zapjevaju. Hora!

Ova hora tiranizuje Tel Aviv.

Inače je to najslobodniji grad na zemlji. No hori ne može niko da izbjegne, mora svaki da joj se pokori.

Bjalik dolazi cestom, najveći pjesnik Židova, kojega radnici ne samo da vole, već i čitaju. Prekasno opazi, kako se pleše hora i hoće da pobjegne. No radnici ga uhvatiše i nude mu čašu vina (za jačanje). Onda mora da pleše. Moli, moli usrdno da ga puste — napokon obećaje, da će držati govor. Dobro, neka govori.

Oko njega nastade krug i Bjalik govori o smislu blagdana, o smislu židovskog zakona kao školi narodne discipline, sjeća radnike na autodisciplinu, postaje ozbiljan i strog, onda još jednom pije u zdravlje svijetu, koji »grade Palestinu«. Viče se »Živio Bjalik« i traži se, da pleše!

Kasno u noći — dugo iza policijskoga

sata — ide se po nadrabima Ahronsohna. »Mi plešemo u čast tore, pleši s nama, rabi!« I — kao kralj David nekoć — časni nadrabin pleše sa svojim radnicima na Allenby ulici u noći svetkovine tore.

Grad pjeva . . .

*

Tel Aviv ima i razloga, da svetkuje blagdane: dva mala događaja padaju ovaj dan, događaji simptomatični, koji sačinjavaju odsjek historije ovoga grada, koji je star tek 15 godina.

Jučer je položen temelj-kamen za novu, veliku gradsku vijećnicu, — stara, proširena tek prije godinu dana, opet je premalena — i ujedno se po prvi puta ruši jedna kuća u Tel Avivu.

Tuže se, da su kuće Tel Aviva, prvog židovskog grada, ružne. Sada dolazi druga generacija s više ukusa i više novaca. Jedan Amerikanac kupuje posjed u sredini grada i pošto mu se kuća ne sviđa, on je daje rušiti. Odoh u Herzlovu ulicu ruševinama kuće, da vidim tog Amerikanca.

Već i u Palestini započinje borba novca. Prvotni posjednik, koji se prije 10 ili 12 godina naselio tamo na pijesku ismijehivan po jafanskim »mudracima«: »Kako se samo može otići onamo na pijesak!« — on morade sada uzmaći iz svoje kuće. Drugi, bogatiji, sretniji dolazi, sjedne na njegovo mjesto, razara kuću, koju je onaj prvi sagradio, ne zna ništa o borbi i pobjedi svog predšasnika . . .

I sutra to će se desiti i drugim muževima u Tel Avivu, a prekosutra radnicima vani u kolonijama.

*

Jedan me znanac pozdravlja. Priča mi, da gradi kuću, da se »takodjer« naseljuje u Palestini. Pitam ga: »Zar se ne bojite, što je Tel Aviv ovako čudno sagradjen na pijesku? Da će doći do velikog sloma, kad jednom prestane ovo veliko i nerazumljivo pritjecanje imigranata u Tel Aviv? Da će imigranti početi u Hajfu, Aku, Gazu?«

Čovjek me pažljivo sasluša. Onda veli: »Da, moguće je, da ću izgubiti svoj

Nablus i Nazaret izgledu strašno zapušteni i doimlju se, kao da se već stoljećima tamo nije ništa promijenilo.

Najvažniji nacionalni probitak u Palestini je privlačenje hiljade Židova poljoprivrednom radu i hebrejskom jeziku. Kolonizacija Palestine po Židovima je pokret »Povratak k zemlji« u pravom smislu riječi. Jedva si možemo predstaviti kako se dobro osjećaju Židovi u Palestini, koji rade u poljoprivredi; oni su upravo sretni. Nikada nisam prije vjerovao, da je moguće, da ljudi, koji su bili navikli živjeti u gradu i baviti se gradskim zvanjima, mogu da se u poljoprivredi osjećaju tako dobro. Teški rad čini im se lagan i vrše ga s toliko ljubavi i zadovoljstva, da je to čudo. U nijednoj drugoj zemlji ne bi se u Židovima moglo probuditi ljubav za poljoprivredu.

Vanredno važne su i hebrejske škole u Palestini. Može da se procijeni njihovo značenje tek onda, kad ih se vidi. I ja sam bio mnijenja, da bi hebrejske škole, naročito one u gradovima morali uzdržavati roditelji djece, koji ih posjećuju i da bi cionistička organizacija trebala trošiti samo malo za školstvo. Za mog sadašnjeg boravka u Palestini uvjerio sam se, da je ovo mnijenje bilo krivo. Jedna od najvećih naših tekovina je nacionalno školstvo sa narodno židovskom odgojom u hebrejskom jeziku u Palestini. Za razvoj naše židovske narodne domaje je to važnije već sve ostalo. Bez hebrejskih škola i hebrejskog jezika u saobraćaju, naš rad za izgradnju ne bi imao današnji židovskonarodni karakter. Bez hebrejskih škola bilo bi teško, hebrejski uvesti kao saobraćajni jezik, jer stariji Židovi, koji dolaze u zemlju ili ne znaju hebrejski ili su navikli da govore druge jezike. Djeca pretvaraju hebrejski u živi jezik. S tog razloga mora cionistička organizacija da se brine za uzdržavanje jednog jednovitog hebrejskog školstva.

Što se tiče industrije u Palestini, tu i tamo ima već početaka, koji se počinju i razvijati. Ima mnogo sposobnih zanatlija i obrtnika, koji su s mnogo energije započeli razvijati razne radne grane. Teškim

radom povećavaju svoje radionice, koje su gdje gdje već i male tvornice. Industrija ima u Palestini dobru budućnost, treba imati strpljenja, odlučnosti i treba izdržati. I industrija duhana lijepo će se razvijati. Prvim iskustvima mnogo se naučilo, pa se ne će više praviti pogriješke.

Za politiku ne brinu se mnogi u Palestini. Gradi se, radi, stvara i razvija duševni život, ali o politici se raspravlja veoma malo. Židovi su nesmetani u poslu, a to je glavno. Oni nastoje da s Arapima žive u miru i slozi.

Na pitanje u pogledu rada cionističke organizacije u Palestini izjavio je g. Lipsky, da je i to stvar, o kojoj se ne može suditi, ako se ne vidi iz bliza. U prvom redu ona uređuje imigraciju što je samo po sebi velik posao. Ona upravlja institucijama za primanje imigranata i brine se za zaposlenje istih. Svi, oni koji dolaze sa sredstvima organizacije i oni koji dolaze svojim vlastitim, obraćaju se na organizaciju za savjet i pomoć. Sa činovništvom organizacije g. Lipsky veoma je zadovoljan. O kolonelu Kishu ne treba više gubiti riječi. On je čovjek na svom mjestu i vrlo je popularan u Palestini. I svi drugi članovi egzekutive i činovnici čine sve, što je potrebno, da izvrše svoju zadaću s uspjehom.

G. Lipsky, koji ovih dana opet ide u Ameriku, izjavio je na koncu, da će apelirati na američanske Židove, da pomnogogostručje svoje naprezanje za Keren Hajesod.

Iz židovskog i cionističkog svijeta

Weizmanov put u centralnu Evropu i Ameriku. Prof. Weizman odlučio se, da još prije svog putovanja u Ameriku, koje je ustanovljeno za konac januara, na nekoliko tjedana ode u centralnu Evropu. On će sudjelovati konferenciji njemačke cionističke organizacije, zatim otići u Čehoslovačku i valjda i u Beč.

Iz cionističke egzekutive. Ovih dana održala je cionistička egzekutiva sjednicu kojoj su prisustvovali i članovi financijskog i gospodarskog vijeća. Među njim raspravljalo se i o slabom financijskom stanju egzekutive, što priječi, da egzekutiva mnogo toga ne provadja, što bi pokretu trebalo.

novac. Ali onda će ga dobiti drugi Židovi. Pa ovdje u Tel Avivu nema Arapa. A kad jednom kasnije moja kuća bude manje vrijedna, pa će je u najgorem slučaju kupiti drugi jedan Židov jeftino. Mislite li, da u Rusiji nisam izgubio novaca? Ovdje barem znam zašto...

Djeca prolaze jedno za drugim pred nas, drže u rukama male papirnate barjačice i pjevaju svojim slabim i tankim glasovima pjesmu, koja pomalo postaje narodnom pjesmom mlade Palestine: stari i sveti psalam:

B'shuv adonaj et šivat cion...

Rus me pogleda krijesećim očima, kao da su stupajuća djeca najbolji odgovor na moje besmislene sumnje, da bi moglo doći do gospodarskog sloma u Tel Avivu.

»Nisam imao namjere, da se naselim ovdje, došao sam u posjete No kad sam

vidio našu djecu ovdje, u kolonijama, u kvucot, tako veselu i lijepu, čistu i srčanu, mislio sam: manje ću zasluživati ovdje već u Evropi, lošije i siromašnije ću živjeti — ali djeca će mi biti kod kuće. Govorit će hebrejski i pjevat hebrejski — znat će, zašto su na svijetu. Stoga ostajem ovdje.

*

On ode dalje. Sjetim se starog poljskog Židova: Treba Židovima zabraniti, da pjevaju!

Čudnovata zemlja i čudnovat narod. Još uvijek nije zaboravio veseliti se i ako je — znao Bog — već davno to mogao.

Tel Aviv, novembra 1924.

Dr. Weizmann izvijestio je iscrpivo o političkom stanju i predložio radni plan, po kojemu treba sa radnje sumišljenika, koji nisu u cionističkoj egzekutivi. Poslije žive diskusije primljen je prijedlog J. Cowena, da se zamoli 500 sumišljenika, da potpomognu egzekutivu sa po 100 L svaki, za njene političke zadaće. Mr. Cowen položio je za svoju osobu odmah 100 L. Generalni tajnik g. Israel Cohenu naloženo je, da poduzme putovanje na kontinent i tamo provede ovaj zaključak egzekutive.

Godišnja konferencija cionističke organizacije u Njemačkoj. Ova je konferencija osobito važna, jer će joj prisustvovati predsjednik Weizmann i dr. Berthold Feiwel. Objelodanjen je sljedeći dnevni red. Poslije otvorenja govorit će dr. Weizmann, popodne držat će predsjednik njemačke organizacije dr. Landsberg referat o radu u prošloj godini. Sljedeći dan držat će dr. Nahum Goldmann referat o potrebnim reformama u cionističkoj organizaciji. Popodne je referat Kurt Blumenfelda o cionističkom radu u Njemačkoj. Treći dan je dogovor povjerenika Keren Hajesoda u prisuću dra. Weizmanna i dra Feiwela.

Rumunjsko ministarstvo za trgovinu potpomaže trgovinu sa Palestinom. Jednom okružnicom upozorava ministarstvo za trgovinu u Bukareštu sve trgovačke komore na mogućnosti važnog trgovačkog saobraćaja sa Palestinom. Okružnici je priložen memorandum g. Mosesa Schapira iz Tel Aviva, koji opisuje razne trgovačke mogućnosti. Na temelju toga zaključile su trgovačke komore, da poduzmu veliku akciju za intenziviranje trgovačke. Za sljedeće vrijeme stavljen je u izgled jedan vaških odnošaja između Rumunjske i Palestine. rumunjski trgovački muzej u Palestini.

»Hehaluc« u Rumunjskoj. Naročitu pažnju posvećuje organizacija »Hehaluc« u Rumunjskoj poljoprivrednoj izobrazbi halucin. Glavna briga bila je, da se povećaju stanice za izobrazbu. Dosadašnje bile su sve na zemljištu, koje je bilo uzeto u zakup, što je onemogućilo da se one izgrade i razvijaju. Prije nekoliko mjeseci uspelo je kupiti dobro g. Ett'ingera u Baschicinu, koje ima 115 ha polja livada, vinograda, bašče i šume. Prve tri rate u iznosu od 730.000 leja (polovine kupovnine) već su uplaćene. 30. okt. upisana je hipoteka na jednu godinu na 612.000 leja, pa se sada vode pregovori sa raznim bankama, da se ovaj kratkoročni zajam pretvori u dugotrajni. Novac za kupnju namaknut je od raznih židovskih i cionističkih institucija kao i od privatnih osoba. Rad je započeo 25. septembra. Ima mnogo poteškoća, jer manjkaju najpotrebnije stvari kao zgrade, živi i mrtvi inventar. Ipak je uspelo zasijati 16 ha pšenice, zaorati 30 ha polja, iskopan je bunar i t. d. Sada radi tamo 30 ljudi, a prema planu treba da do ljeta budu na tom dobru smješteno 125 ljudi.

Keren Hajesod u Poljskoj. Održana je opet jedna velika skupština, na kojoj su govorili predsjednik varšavske židovske općine, zatim pjesnici Leib Jaffe i Šalom Aš, zastupnici raznih institucija, poslanik u Sejmu Grünbaum i pače neki necionista. Izabran je veliki odbor kojemu su na čelu: prof. dr. M. Schorr, dr. Geldflamm, A. Gefner, posl. Grünbaum, dr. Davidsohn, senator Trusker, Leon Levite i dr. Odbor izdao je veliki proglas, u kojem poziva cijelokupno židovstvo na rad.

Keren Hajesod u Rumunjskoj. U Bucurest stigao je dr. Wilensky, oglasnik londonskog Keren Hajesoda. Oduševljeno dočekan je na kolodvoru i pozdravljen po cijeloj židovskoj štampi. Kampanja je započela 30. novembra. U prvim danima hanuke bit će godišnja konferencija rumunjske cionističke organizacije kojoj će prisustvovati i predsjednik cionističke egzekutive Nahum Sokolov.

Aktivno sudjelovanje žena u Keren Hajesod kampanji u Kanadi. Netom započeta kampanja Keren Hajesoda temelji svoj rad ovaj puta velikim dijelom na saradnji žena. U Torontu započela je Hadassa drive sa obvezom od 10.000 dolara sa strane žena. Drugi gradovi povelj su se za ovim primjerom.

Novi židovski časopis. 15. januara 1925. treba da u Parizu započne izlaziti novi židovski časopis »Revue Juive«. Zamisljen je kao jedan svjetski časopis, a izlazit će 6 puta na godinu uz saradnju Geonga Brandesa, prof. Alberta Einsteina i prof. Siegmunda Freunda. Saradnju su obećali i Sir Herbert Samuel, Israel Zauggwill, dr. Ch. Weizman, Albert Thomas, St. Zweig i dr.

Darujte za halučku farmu

Iz Palestine

Budući vrhovni komesar Palestine. Kako saznajemo s autentične strane, netočna je vijest »Do ar Hajotna«, da je za nasljednika Herbert Samuela designiran general Munn. I sve druge vijesti, kao i vijest I. T. A-e, da će biti imenovan konzervativni poslanik Sir Philipp Sassoon — preuranjene su. Pošto Saumel tek u junu ostavlja svoje mjesto past će odluka o izboru njegovog nasljednika kasnije.

Potvrda uredjenja židovskih općina po Colonial Office. Prema »Jewish Times«, izvjestio je ministar kolonija Amery Herberta Samuela, da je kolonijalni ured spreman, da ratificira po njemu predloženo uredjenje židovskih općina u Palestini, ako pristane na neke male promjene. Jedna od ovih promjena sastoji u tome, da se Agudas Jisroel dade pravo na posebnu šehita organizaciju.

Nadrabin Kuk kod ministra Amerya. Palestinski nadrabin Kuk, koji se na povratku iz Amerike zadržao u Engleskoj imao je razgovora sa lordom Balfourom i ministrom kolonije Ameryem. Potonji se ticao u glavnome uredjenja židovskih općina u Palestini.

Asquithovo zadovoljstvo sa radom na izgradnji Palestine. Prigodom posjeta bivšeg engleskog premijera Asquitha u Palestini izjavio je nakon pregledavanja američanske kolonije Balfourie u Emeku g. Kalvarisky-u i Judge Rosenblattu svoje veliko zadovoljstvo sa radom Židova na izgradnji Palestine.

K dogodjajima kod Afule. Prigodom započinjanja radom na novokupljenom terenu u Afule, došlo je do tučnjave sa Arapima, koji su htjeli da smetaju posao. Tom zgzodom ranjeno je nekoliko Židova i Arapa, a jedan je Arapin ubijen. Polkop Arapina obavljen je bez daljnjih upadica. Policija, koja je poduzela mnoga uapšenja na obje strane, sada je pustila na slobodu većinu Židova, pošto se dokazalo da je mrtvac ubijen od samih Arapa.

U službenom izvještaju izjavljuje vlada, da je istraga provedena i da je parcela, o kojoj se radilo, bezuvjetno vlasništvo Židova. Posjed je katastralno zapisan na American Zion Commonwealth. Vlada je poduzela sve, da očuva prava Židova, da obrade ovo zemljište bez daljnje smetnje.

Imigracija. Prema izvještaju Colonial Office uselilo se u Palestinu za vrijeme od 1. januara do 1. oktobra 1921. 8191 Židova, medju ovima 3228 muškaraca, 2522 žena i 2433 djece. U isto vrijeme iselilo se iz Palestine 1701 Židova.

Gradjevna djelatnost u Hajfi. U trećem kvartalu ove godine podijeljeno je 86 licencija za gradnju kuća u Hajfi i to 25 kršćana, 30 muslimana i 31 Židova dobili su dozvolu. Prema drugom kvartalu je to porast za 20 kuća.

Opet živahna gradjevna djelatnost u Tel Avivu. Mnogo se pisalo o grozničavoj gradnji kuća u Tel Avivu. No činjenice premašuju sve predodžbe. Masa useljenika koja je došla ovoga ljeta ne može da nadje dovoljno stanova. Mnoge novosagrađjene kuće ne dostaju. Ako se uzme da tri osobe trebaju jednu sobu, moralo bi se mjesečno sagrađiti barem 300 soba, a često i više. Naravno da su poskočile i cijene stanova. Plaća se pače i 3 funte mjesečno za sobu, a za bolju sobu i 4—5 funti.

U zadnjih nekoliko mjeseca sagrađeno je u Tel Avivu preko 300 kuća, većinom dvokatne zgrade sa prosječno 300 soba. Od novih emigranata mnogi posjeduju kapitale, pa je najbolji posao, graditi kuće i iznajmiti stanove. Potražnja za gradilištima je ogromna. Herzlova ulica, gdje su stanovali samo učitelji i namještenici, postala je sada centar trgovačkog života. Sada se započinje rušiti stare kuće — najstarije su stare 16—17 godina — i na njihovo mjesto graditi nove.

Zgrada za maolindustrijalce u Tel Avivu. Na sjednici gradskog vijeća Tel Aviva zaključeno je sagrađiti zgradu veliku 500 kvadr. metara, gdje će mnogi mali industrijalci imati mogućnosti, da upotrebe električnu struju za svoje motore.

Palestinsko brašno za Solun. Grands Moulins de Palestine dobili su od židovske općine u Solunu narudžbu za 25 tona brašna za macot.

Nove industrije u Palestini. Sada se osnivaju dvije nove industrije u Palestini, jedna tvornica šibica u Hajfi sa kapitalom od 20.000 funti i jedna tvornica za konzerviranje mesa sa 2000 funti te jedna tvornica cigareta sa kapitalom od 25.000 L.

Gradnja nove ceste. Keren Hajesod dao je Savezu kolonista u Donjoj Galileji zajam od L 2000.— za gradnju ceste od Bet Gana preko Javniela na

Vidi Modam (Tiberis). Cesta će stajati L 3000.— a zaposliti će 150 radnika.

Oktobarski izdaci Keren Hajesoda za poljoprivredu. Kolonizacijoni departement cionističke egzektivne izdao je u mjesecu oktobru iz sredstava Keren Hajesoda za kupnju stoke, strojeve, sjemenje i perad L 56.288 i to za 40 kooperativnih i individualističkih naselja, koje je KH osnovao.

Ovi izvanredno veliki izdaci dolaze svake godine samo jedamputa i to na početku poljoprivredne godine, kad se vrše svi radovi prije i poslije prve kiše. Time su sva naselja pravodobno sve posijala i zaorala. Kupljeno je krava za L 9000.—. Mošavi Nahalal, Kfar Jeheskiel i Kfar Malal dobili su 90 krava za 1000 funti. Hitin i Tel Adas također su dobili toliko. Tel Josef i En Harod dobili su krava za L. 2.800.—

Izvedeni su i popravci od 10 starih staja i sagrađeno je 50 novih u Kalandiji, En Harodu, Merhavji, Kfar Jeheskel i Nahlat Jehudi.

Zajmovi iz Keren Hajesoda. Zadruga obrtnika u Tel-Avivu dobila je na temelju garancije hipotekarne banke zajam od L 800.—. Grupe »Danom« u Nes Cijona i Rehobotu L 333.—, grupa »Hašaron« u Jemi L 100.—, Gan Šmuel L 100.— i t. d. U Petah Tikvi kupio je departement za rad zemljišta za L 456.— za kvucu »Maabar«.

Solel Bone je dobio zajam od L 2000.—.

Proširenje školstva. Osnovano je 6 novih škola i namješteno 12 novih učitelja. Novoupisanih učenika imade 660.—. U ovoj godini svega se podučaje u 128 škola, a ima 450 učitelja.

Općina Tel Aviv koja je lani pridonasala školskom budžetu L 1200.— povisila je to na L 3500.—. Kolonija Petah Tikva preuzela je također svotu od L 300.— za svoje škole. Tako će polako sam finisv preuzeti školstvo.

6. svezak Ben Jehudinog riječnika. Ovih dana bila je u Jerusolimu sjednica odbora za izdavanje riječnika Ben Jehude, na kojem je gdje Ben Jehude saopćila, da se 6. svezak riječnika sada dovršava. Time se došlo do riječi »mifan«. Odbor je zamolio gdje Ben Jehude, da odmah poduzme sve, da se započnu radovi za 7. svezak. Nada se, da će se 7. svezak moći izdati tokom jedne godine.

Manuskript Bruhovog »Kol Nidre« u Jerusolimskoj nacionalnoj biblioteci. Mr. Boswell u Londonu poklonio je biblioteci u Jerusolimu originalni manuskript znamenitog adagio »Kol Nidre« od Maxa Brucha.

Križa produkcije vina u Rišon-le Cijonu. Uslijed prekinutog eksporta vina u Poljsku i Ameriku nastala je u Rišon le Cijonu dosta jaka križa. Baron Rotschild odao je g. Schapiru iz Pariza u ovu koloniju, da ispita stvar. G. Schapiro proveo je svoje organizacione radove i vratio se u Paris, da izvjesti baruna Rothschilda. Ustanovio je, da su Upravni troškovi u Rišonu preveliki i reducirao ih je. Nadalje se obratio na palestinsku vladu, da obzirom na njene velike prilode iz područja u Rišonu, povisi carinu na importirana vina, tako da domaće vino bude moglo konkurirati uvezenome. Na englesku vladu obratio se g. Schapiro sa molbom, da u poljsko-engleskom trgovačkom ugovoru, koji obuhvata i Palestinu isposluje, da Poljska snizi uvoznu carinu za palestinska vina.

Iz Jugoslavije

IZVJEŠĆE O SJEDNICI SAVEZNOG ODBORA.

Dne 7. i 8. o. mj. održala se u Brodu na Savi sjednica Saveznoga Odbora, kojoj su pribivala gg. predsjednik Saveza Cionista dr. David Alkalay, potpredsjednici Saveza nadrabin dr. Moric Levi i dr. Fridrih Pops, potpredsjednik R. O. Lav Stern te članovi S. O. Hugo Adler, inž. David Azriel, dr. Otto Braun, inž. Ljudevit Freundlich, dr. Marko Horn, Iso Hermann, Avram D. Levi, Cvi Rothmüller, David Spitzer, Šimo Spitzer, dr. Oskar Spiegler i dr. Alfred Singer, a kao izaslanik halucim inž. Hugo Zaloscer.

Predsjednik dr. Alkalaj pozdravlja prisutne i konstatuje, da je prisutan dovoljan broj zastupnika, a zatim se čitaju stigli brzojavi i dopisi, kojim opravdavaju predsjednik Rad. Odb. dr. Beno Stein i

pojedini članovi S. O. svoje odsustvo. Tajnik dr. Singer u gotovo jednosatnome izvještaju daje pregled o dosadašnjem radu, te naglašuje, da R. O. nije mogao provesti sve zadaće, koje su mu stavljene u dužnost, jer se mjesne organizacije nisu odazivale pozivima, a naročito da nije šekelska akcija i ubiranje prinosa za Savez provedena onom ozbiljnošću i marom, koji bi bio poželjan. Nastavila se akcija za halučku farmu, te su posjećena ova mjesta: Beograd, Bjelovar, Vel. Bečkerek, Koprivnica, Novi Sad, Senta, Sombor, Sisak i Zenica. Ipak još nije namaknuta svota potrebna za investicije ove farme, pa je dužnost svih onih mjesta, koja još nisu završila akciju, da je čim prije završe. Zatim se referent bavi cionističkim radom i agitacijom, te ističe, da se rad u Južnoj Srbiji počinje razvijati djelovanjem Centralnog Ureda, čija će se pravila u smislu zaključka Saveznog Vijeća predložiti ovom zasijedanju S. O. na prihvata.

Keren Kajemet Lejisrael na žalost ne napreduje u onom tempu, kako smo to očekivali. Uprava obratila se na sva povjereništva i zatražila da provedu samokontingentiranje, da na taj način osigura namaknuće propisanog kontingenta. Prvi pokušaj s novom ovom metodom učinjen je u Zagrebu i u Sarajevu, gdje su boravili predsjednik R. O. dr. Stein i tajnik dr. Singer. I Beograd javlja da provada samokontingentiranje, ali do sad iz većine mjesta nismo dobili obavještenja. Dosadašnji rezultat ne zadovoljava, jer se nije ni približno postigao mjesečni prosjek kontingenta, a kamo li da bi se udovoljilo povišenju kontingenta, koji nam je posljednjih dana propisan. Tek posljednji mjesec pokazuje napredak. Hanuka-akcija može da popravi dosadašnji slabi uspjeh.

Referent zatim izvješćuje o radu Palestinskog Ureda te ističe, da se od Saveznog Vijeća javilo 15 reflektanata za imigraciju, od kojih je samo 1 otišao u Erec Jisrael, jer većina reflektanata nije odgovarala propisima, a neki nisu bili spremni za put, kad smo im mogli staviti na raspolaganje certifikate. Pal. Ured primio je za razdoblje od oktobra 1924. do marta 1925. pet novih certifikata, pa će ih podijeliti halucim, koji su sad spremni na put, a izjavili su, da će sami nasmoći putne troškove. U ovoj izvještajnoj perfjodi imao je ured manje da se bavi propućujućim halucim, jer svi Pal. Uredi sad otpravljaju svoje halucim direktno preko Trsta. Konačno izvješćuje o prijedlogu Pal. Ureda glede zajedničkoga putovanja u Palestinu, jer ono omogućuje jeftinije putovanje. Ured stavio se u sporazum s Pal. Uredom u Trstu radi pregovora s parobrodarskim društvima, da izdejstvuje što povoljnije uvjete.

Konačno izvješćuje o financijskom stanju službenog glasila »Židov« te naglašuje, da se list potpuno samostalno uzdržava i da bi se mogao izgraditi, ako bi svi pretplatnici udovoljili svojoj dužnosti.

Šime Spitzer izvješćuje o radu Keren Hajesoda, koji je pored svega teškoga ekonomskoga stanja ipak postigao lijep uspjeh. Akcija se vodila u Južnoj Srbiji i Beogradu, u kojima je mjestima radio g. prof. Pazi-Goldmann. Rad će se svom energijom nastaviti.

David Spitzer razlaže financijsko stanje Saveza te naglašuje, da mjesne organizacije nisu pored svih poziva udovoljile zaključku Saveznoga Vijeća glede ubiranja prinosa za Savez, tako da Savez stoji bez sredstava i ne može da podmiri ni najnužnije administrativne troškove. Zatim ističe, da neka mjesta nisu još uvijek poslala obračun, niti su povratila šekelske blokove. Predlaže, da S. O. pozove sve mjesne organizacije, da do konca decembra 1924. ubiru zaostale prinose za zemaljsku organizaciju u smislu dopisa R. O. i da povrate šekalim i blokove za doprinos Savezu. Konačno opširno razlaže plan, koji bi imao osigurati ne samo prinose za Savez, već za sve naše institucije, na taj način, da svaki sumišljenik preuzme izvjesnu svotu, koju će godišnje ili u mjesečnim obrocima uplatiti. Time bi se podjedno i prepriječilo istovremenost raznih akcija, a ujedno olakšao rad pojedinih mjesnih organizacija i povjerenika Ž. N. F. i ostalih saradnika.

U debati, u kojoj su učestvovali gotovo svi delegati, iznešene su želje pojedinih mjesta, te da se prijedlog Davida Spitzera glede namaknuća financijskih sredstava prema iznešenom planu preda R. O. na pretres. Podjedno se nalaže R. O., da pozove sve mjesne organizacije, da smjesta doznače dužni doprinos Savezu.

Nakon toga primljeni su svi izvještaji do znanja, te se R. O., a napose referentima izrazuje zapisnička zahvala za njihov rad.

Slijedi referat o halučkoj farmi. Lav Stern u dvosatnom govoru prikazuje istorijat halučke farme te sve faze naših pregovora s Keren Kajemetom i halucim kao i poteškoće, koje su međutim nastale glede kupnje zemljišta za osnutak halučke farme zbog porasta cijene zemljišta i nedovoljne dotacije sredstava sa strane K. K. L., što je dovelo do nesuglasica s centralnom upravom K. K. L. Konačno iznaša prijedloge R. O.-a. Na referat nadovezala se opširna debata, koja je potrajala do pol noći, a zatim je nastavljena u ponedjeljak. Nakon odgovora referenta konačno prihvaćena je u sjednici poslije podne rezolucija, da R. O. izašalje 1—2 delegata u Erec Jisrael s potrebitim punomoćima da uklone poteškoće i konačno urede stvar naše farme u smislu direktiva Saveznog Odbora.

Referentu izražena je zapisnička hvala za njegov trud.

Nakon izvještaja dra. Singera prihvaća S. O. pravilnik Centralnog Ureda cionističkih društava Južne Srbije. Zatim se raspravljalo o prijedlozima g. inž. Azriela koje je stavio na Saveznom Vijeću, a koji su upućeni R. O. na pretres. Nakon debate usvojeni su predlozi R. O. da se budžet ima sastaviti na 2 mjeseca prije saziva Saveznoga Vijeća, te iznijeti na pretres mjesnim organizacijama, da stave svoje primjedbe, a zatim S. O. isto tako da se ima izraditi statistika i kartoteka svih mjesta, iz koje će biti vidljiv broj i stanje židovskog pučanstva, šekel plaćalaca i židovskih društava dotičnoga mjesta. Ovo bi imalo služiti kao podloga za ustanovljenje svih kontingentiranja. Izradba ove kartoteke povjerava se inž. Azrielu. Nakon toga raspravljalo se o prilikama u pojedinim mjesnim organizacijama, naročito

u Sarajevu i Brodu, te je zaključeno da dr. Singer ima u Brodu reaktivirati mjesnu cionističku organizaciju. Konačno zaključio je S. O. da se ima upraviti poziv na sve mjesne organizacije i pozvati ih da propagiraju i organiziraju palestinska putovanja, kako bi se što veći broj učesnika prijavio.

Nakon srdačnih riječi potpredsjednika dra. Levi-a, kojima se zahvaljuje referentima i članovima S. O. na ozbiljnom radu, koji će sigurno donijeti uspjeha, izrazuje ujedno i hvalu S. O. brodske bogoštovnoj općini za susretljivost i prepuštanje vijećnice za naša vijećanja. Konferencija zaključena je u 7 sati na večer.

SVIM MJESNIM ORGANIZACIJAMA.

U smislu zaključka sjednice Saveznog Odbora pozivljemo sve mjesne cionističke organizacije, da smjesta pristupe ubiranju zaostatka dužnog doprinosa za Savez i da ga najkasnije doznače Savezu do konca decembra 1924., kako bi se Savezu osigurala sredstva za izvršenje njegovih zadataka.

Podjedno se pozivaju sve mjesne organizacije, da odmah povrate šekelske blokove i da pošalju obračun Savezu, jer će se inače protiv njih postupati u smislu zaključka Saveznoga Vijeća u Novome Sadu.

Očekujemo pouzdano, da će se svaka mjesna organizacija odazvati ovome pozivu i omogućiti nam, da vršimo dužnost. Radni Odbor.

PALESTINSKO PUTOVANJE.

Palestinski Ured primio je daljnje informacije o troškovima proljetnih putovanja u Palestinu. Židovsko društvo za turistički promet u Palestini »Palestine Express Co.« u Jerusolimu priređuje već kroz nekoliko godina ovakva putovanja iz raznih luka (Trieste, Pireus, Constanca), pa su cijene ovog društva, koje preuzimlje nabavu bileta na lađi i željeznici, transport prtljage, dostavlja vodiča i automobile, brine se za stan i hranu u najboljim hotelima, slijedeće:

Trieste-Kairo-Palestina-Trieste. Boravak u Egiptu 3 dana, u Palestini 14 dana. I. razred Din. 45.000.—, II. razred Din. 39.500.—.

Constanza-Carigrad-Palestina-Egipat-Pireus (Atena): Boravak u Carigradu 1 dan, u Palestini 8 dana, u Egiptu 7 dana. I. razred Din. 33.500.—, II. razred Din. 25.000.—.

Constanza-Palestina-Constanza. Boravak u Palestini 22 dana. I. razred Din. 31.000.—, II. razred Din. 23.500.—.

Pireus-Egipat-Palestina-Pireus. Boravak u Egiptu 1 dan, u Palestini 11 dana. I. razr. Din. 22.500.—, II. razr. Din. 15.500.

Cijene ovog društva i ako nisu pretjerane ipak ne će odgovarati većini naših sumišljenika, pa će Palestinski Ured nastojati, da, ako se prijavi barem 20—25 sudionika upriliči putovanje samostalno i mnogo jeftinije. U zadnjem broju »Židova«, javili smo koliko bi ovakovo putovanje stajalo preko Triesta, sad su nam poznate cijene preko Grčke:

Parobrodarsko društvo »Kedivial Mail Liee« daje turistima slijedeće popuste: za grupe od 5—10 osoba 10%, za grupe od 11—20 osoba 15%, za grupe s više od 21 osoba 20% od normalne cijene. Ove su slijedeće: Pireus-Aleksandrija: I. razred

LE 13.—, II. razr. LE 9.—, III. razr. LE 4.5. Za IV. razred nema popusta, pa vožnja stoji LE 1.5.

Uz pretpostavku da putuje grupa od 20—25 osoba, stajalo bi putovanje po osobi, uključivo 1 dnevni boravak u Ateni, 2 dnevni boravak u Kairu i 14-dnevni boravak u Palestini preko Grčke I. razred željeznicom i parobrodom D. 32—33.000.—, II. razr. Din. 20.000.—, III. razr. Din. 12.000.—, III. razr. željeznicom i IV. razr. parobrodom Din. 9000.—. Polazna stanica Beograd, a uračunani svi troškovi za vožnje, stan, hranu, druga prometna sredstva i t. d.

Prema ovim podacima stajalo bi putovanje uz iste uvjete Beograd-Grčka, Egipat-Palestina, Trieste-Beograd: I. razred Din. 37—38.000, II. razr. 22.500, III. razr. Din. 14.000.—.

Palestinski Ured.

POVJERENICIMA KEREN KAJEMET LEJISRAEL.

Najavljeni Palestinski filmovi su stigli, pa će se doskora razaslati u sva mjesta. Pozivljemo stoga sve povjerenike, da nam odmah javne ne samo dan, kad bi željeli imati film, već i uvjete njihova mjesta za prikazivanje filma. Želimo, da stvar bude tako uređena, da sva mjesta mogu valjano provesti sve pripreme, kako bi uspjeh bio osiguran.

Podjedno molimo sve povjerenike, da nam odmah iza Hanuke pošalju obračun za Hanuka akciju, da ga još uzmognemo uvažiti u četvrtgodišnju statistiku.

Uprava Keren Kajemet Lejisrael.

Novi nadrabini u Bačkoj Topoli. Novoizabrani nadrabini u Bačkoj Topoli i okolini g. dr. Keller (Marthef) prvi je puta posjetio svoju novu općinu u utorak 2. ov. mj. Ovom je zgodom priređena lijepa svečanost. Deputacija pošla je novom nadrabinu u susret u Suboticu. Ravn. Ing. Szekely, predsjednik općine pozdravio je dra Kellera lijepim govorom. Dr. Keller odgovorio je i istakao da prima čast, koja mu se iskazuje u ime židovske ideje, u čijoj će službi on stajati. U B. Topoli dočekala je nadrabina gotovo cijela općina, pa je prema hramu krenula dugačka povorka sa državnim i cionističkim barjakom na čelu. Na ulazu u hram pozdravio je nadrabina nadkantor Ign. Goldstein sa Torom u rukama i lijepim prigodnim govorom. Nakon Minha-molitve održao je dr. Keller odlučni govor.

Svečanu instalaciju obaviti će 28. ov. mj. vrhovni rabin dr. Isak Alkalay.

Matineja povjereništva Židovskog Narodnog Fonda u Beogradu. 7. ov. mj. priredilo je povjereništvo matineju sa koncertnim dijelom i igrankom u prostorijama Palace-hotela. U koncertnom dijelu sudjelovao je orkestar Jevr. Muz. Kluba »Lira« pod dirigentom g. Karlom Holubom, solistom orkestra Narodnog Pozorišta. Izvadanje triju muzičkih pjesa bilo je skladno i izazvalo sveopće odobravanje. Ovaj mladi klub razvija se postepeno, težeći da u beogradskim krugovima utječe na jačanje smisla za glazbu i rad samog kluba. Dječji zbor i igra, koju je spremio g. A. Fingerhut, s poznatim hebrejskim pjesmama Bimkom haarec, Hamagele hajafe; Nes Cijona od Bjalika, kao i deklamacije male Koenove u Jeseni od Sch. Cvija i dialog Pesaha »Keren Kajemet« od S. Leovića, izazvali su vanredne utiske. Može se uistinu reći, da je moralni uspjeh nadmašio očekivanja, a materijalni prilično dostojno usprkos velikih režijskih izdataka.

Hanuka zabava Židovskog Narodnog Društva u Zagrebu. Dne 20. ov. mj. priredit će u svim prostorijama »Glazbenog zavoda« Židovsko Nacionalno Društvo kućnu Hanuka zabavu s koncertom i plesom u korist Keren Kajemet Lejisrael. Poblizi program objelodaniti ćemo u narednom broju.

Bjelovar. Židovsko omladinsko udruženje Degeš Jehuda u Bjelovaru priređuje u subotu 20. prosinca u svim prostorijama Hrv. Sokola veliku »Makabejsku slavu« uz sudjelovanje potpunog orkestra židovskog glazbenog društva, vojne glazbe, te diletantske sekcije. Gosti iz vana, koji žele priredbi prisustvovati, umoljavaju se, da najave pravovremeno svoj dolazak na vodstvo omladinskog udruženja.

ISPRAVAK.

U zadnjem broju izostao je pomutnjom potpis autora uvodnika g. Lava Sterna, što ovime ispravljamo.

IZ SAVEZA ŽIDOVSKIH OMLADINSKIH UDRUŽENJA.

Propaganda za vrijeme božićnih praznika. R. O. sprema za božićne praznike propagandnu akciju. Pozivlju se sva savezna udruženja, da odmah jave R. O-u, treba li da ih pohodi izaslanik R. O-a. Ujedno se umoljavaju svi savezni članovi, da se stave na raspolaganje R. O-u, kako bi se ta akcija mogla što bolje provesti.

Hanuka priredba. Upozoravaju se savezna udruženja, da izvještaj o programu te o moralnom i financijskom uspjehu ima da najkasnije nedjelju dana iza priredbe stigne R. O-u. Sav materijal, koji je R. O. mogao nabaviti, već je razaslan. Udruženja imaju da odmah jave, koliko trebaju eksemplara dječjega igrokaza »Božić i Hanuka«, koji će uz cijenu od 5 dinara prodavati bilo na samim hanuka-priredbama, bilo izvan njih na Hanuka. Ako udruženja ne jave do 15. decembra broj eksemplara, Radni će Odbor poslati igrokaz prema svojoj procjeni. Umoljavaju se društva, da R. O-u pošalju opis, tekst i glazbu svih programnih točaka, koje nisu poslane od R. O-a, kako bi u arhivu ostalo materijala za drugu godinu.

Rok za uplatu savezne članarine ističe 15. decembra.

Radni Odbor Saveza Žid. Oml. Udruženja (Zagreb, Ilica 31, III. kat).

»GIDEON« VI. GODIŠTE, BROJ 1—2.

Upravo se navršilo 5 godina, kad je jedan uski krug omladinaca u Zagrebu dovršio jednogodišnju borbu za »Gideon«. Trebalo je svladati otpor starijih, koji su uporno tvrdili, da ne postoji potreba, da se izdaje jedno posebno omladinsko glasilo, trebalo je dokazati, da je »Gideonu« osigurana saradnja cjelokupne omladine i da je financijski osiguran. To je onda zaista bilo teško, jer koliko god je omladina poželjela svoj list, kolikogod je osjećala potrebu, da uzdrži i razvije »Gideon«, nije bila u stanju, da onoj malojoj grupi pruži dovoljnu pomoć. Konačno je izašao kao rezultat golemih napora 1. broj »Gideona« na 20 stranica maloga formata bez uveza i ugleda.

Pet godina vegetirao je »Gideon«. Mijenjali se urednici, saradnika bilo je malo, financijski stajao je uvijek na rubu propasti. Dok se konačno kao i u početku ne nadje grupa omladinaca sa čvrstom voljom da izgrade i podignu »Gideon« na jedan viši nivo. Njihova je ambicija, da »Gideon« pretvori od jednog običnog omladinskog glasila u listu reviju, gdje će biti mjesta samo najboljim radovima naših omladinaca, gdje će se dobrim prijevodima iz židovske svjetske publicistike i literature, omladini pružiti dobar literarni i umjetnički užitak.

Prema mnogom leži prvi dvobroj novog »Gideona«. Lijepa oprema, prvi list: Lilienov crtež glave jednog bohera (sjeća me više na ostru i izrazitu fiziognomiju jemenskih Židova), pa nekoliko riječi uredništva doimlje se veoma dobro i čovjek sjeda s nekim veseljem, da čita. Sadržaj je bogat, lijepo

i dobro odabra. Dobri prijevodi Ahad-haama i Bjalika daju nam nađe, da će slijediti niz najboljih radova najvećeg našeg publiciste i velikog nam pjesnika. Originalni prilozi domaćih suradnika Rothmüllera, Jone Avnia i J. Goldsteina dokaz su, da i u našoj sredini ima ljudi spremnih i talentiranih.

Ne zalazeći u kritiku pojedinih radova, htio bi još samo spomenuti, da mjestimice smeta nesklad u izgovoru hebrejskih riječi (n. pr. šabat i omen), pa će biti zadaća uredništva, da ukloni ovakove pogriješke.

»Gideon« je uspio, i nadaćmo se, da će biti još mnogo bolji kad pristupe saradnji i oni, koje poznamo, još iz vremena »Židovske Smotre« kao naše prvake na ovome polju našega rada.

j. a.

»Haaviv«, list jevrejske mladeži (Zagreb, Bakračeva 5, III. kat, Mirjam Weiller; pretplata godišnje 50 dinara, polugodišnje 25 dinara).

Upravo je izašao 3. broj III. godišta, koji je velikim dijelom posvećen Hanuci. Sadržaj mu je slijedeći: Cvi: Hanuka (pjesma); Menora ili božićno drveće?; Cvi: Ezrin Kalpak (pjesma); Aneta Löwentaf: Svijetlo u tmini (hanuka priča); Iskušanje Abrahamovo (prema Bibliji sa Lillienovom slikom); Borbe Makabejaca; Ruža Lerinc: O čarobnom ćilimu (priča); Broj 7; Ruža Lerinc: Pjesma zimi; Veliki kralj (midraš); Razbibriga (S. Levi: Pismo o »trendlu«, darge igra; behors-igra). Zagonetke. — Ovaj bi broj dobio došao kao Hanuka-dar.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet lejisrael) Izkaz darova br. 5. za vrijeme od 27. novembra do 11. decembra 1924.

OPĆI DAROVI.

Zagreb: N. N. 10, David Spitzer 25	35.—
Vinkovci: Umjesto brzojavke vjenčanju dra Perića daruju po 20 Din, Emi Lederer, Sidi Zilzer i Šandor Sonnenfeld	60.—
Karlovac: Prig. veselice nakon koncerta Egona Goldnera sabrano 40 Din., Djinka Reiner 30	70.—
Split: Na Simhat Tora daruju Isak Hajon 25, Julius Münz 25, Marko Finci 20, Izidor Stern 20. Na Šabat Berešit daruju Izidor Stern 50, Markus Finci 25; Vilim Steinitz iz Sarajeva sabrao u veselom društvu 50	215.—
	380.—

SAMOOPOREZOVANJE.

Vinkovci: Johana Hönič	13.—
Karlovac: Seniori Karlovačke Žid. Omladine	320.—
	333.—

ŠKRABICE.

Vinkovci: bez specifikacije	725.—
Zemun: I. Darsa	100.—
Varaždin: I Pollak	30.—
Zagreb: Neubrunn 172, Herzberger 49.50	221.50
	1.076.50

MASLINE.

Split: Viktor M. Altaras za Herzlovu šumu	50.—
---	------

JAAR JUGOSLAVIJA.

Vinkovci: Kod Brit Mila novorođenog sina g. Šandora Grūna u Bošnjacima sabrano 6 maslina	365.—
Zagreb: Albert Ozmo na spomen smrtnog dana pok. majke Klare Ozmo na 1. XI. 1924. — 4. Hešvana 5685. — 5 maslina	300.—
	665.—

TORA DAROVI.

Vinkovci: Po 200 Din. Mavro Schlesinger, Vilko Ornstein; po 100 Din. Mirko Goldberger, Hinko Mechner, Lav. Flesch, Dolfa Beck, Izidor Herzog, Adolf Hirtweil, Žiga Hoffmann, Ljudevit Kaiser, Natan Schlesinger, Alfred Mogan, Filip Schön, Hinko Bresslauer, Herman Händler, Lazar Friedmann, Lav. Hamburger, Oskar Pisker; po 50 Din. Jakob Pick, Ing. Schäffer, Leopold Guttmann, dr.	
--	--

Lang; po 25 Din. Alr. Hirschfeld; po 20 Din. Aleksander Gärtner	2.245.—
Varaždin:	846.—
Split: Markus Finci 50, Adolf Gleicher 20, Ing. Morpurgo 20, Lelio Hajon 20, na Šeminiaceret Lelio Hajon 20	130.—
Slatina:	675.—
	3.896.—

DAROVI ZEMLJE.

Vinkovci: Vilim Blumenstock	500.—
Ruma: Prigodom vjenčanja Mici Rosenfeld — Artur Kollmann Koprivnica	100.—
Split: Prigodom Nove godine daruju: Julius Breuer 50, Salomon Dinter 50, Giacomo Altarac 25, Markus Finci 25, Albert Finci 20, David Diker 50	220.—
Travnik: po 20 Din. Sara I. Konforti, Sara M. Konforti, Blanka Konforti; po 12 Klara Salom, Majka Salom, Rifka Atias, Rahela Konforti; po 10 Rifka Finci, Gracia Salom, Flora Salom, Bukica Montiljo, Blanka Salom, Vida Levi, Rahela Atias, Estera Papo, Hana Salom, Sara Salom, Luna Konforti, Sara Abinun, Hana Altarac, Sara Atias, Maria Rosenzweig, Flora Pinto, Klara Pinto; po 8 Jety Schnetrep, Toni Weiser, Flora Abinun; po 5 Flora Kalderon, Berta Spiegel; po 4 Estera Alkalay, Rifka Fürsetzer, Dora Altarac	324.—
Priština:	2.000.—
Varaždin: Gđa dr. Baum prig. pogreba njene sestre ud. Hedvige Kürschner 100, Sabirna akcija prig. Rošhašana 433	533.—
Gjuaves: Leon Gross prig. rođendana kćerke Mirjame	100.—
Zagreb: Prochnik Birnbaum 100, Prigodom Bar Micva Srećko Steiner 130, Prig. vjenčanja Neumann — Klein daruje Žiga Schulhof 100, N. N. 100, Simon Kron prig. obljetnice smrti pok. majke 100, dr. Drago Rosenberg na ime Adolfa Lichta za telefonsku nuposstaju 100	630.—
Skoplje: specifikacija slijedi	3.000.—
Beograd: specifikacija slijedi	6.148.—
	13.555.—

DJEČJI SABIRNI ARCI.

Stari Bečej: Prigodom Hanuka akcije sabrali Djula Hubert 126.50, Djordji Engelman i Ella Fischer 130, Manci Löbl i Rožika Weiss 183.50	440.—
--	-------

DAROVI KNJIGA.

Vinkovci: Pri crnoj kavi kod Hasan Berešita g. dra Ignjata Langa daruju po 50 dr. Lang, Ornstein, Gross; po 25 Habermann, po 20 dr. Lederer, Guttmann, A. Marton, S. Marton, dr. Deutsch, Händler, Brichta, N. N.; po 15 Goldberger. — Na veselici kod Hasan Maftir g. Hermana Händlera daruju po 100 Händler, dr. Jakob Stanić, Ljudevit Kaiser, Vilko Ornstein, dr. Ignjat Lang; po 50 Julije Steck, Izak Schlesinger, Braća Marton, Šandor Weinberger, Herman Marton, Mirko Stanić, Habermann, Fleischhacker, po 30 Josip Deitelbaum, Žiga Kaufmann; po 25 Mirko Goldberger; po 15 Filip Kaff	1.350.—
Mitrovica: Prigodom vjenčanja Šarike Skopal — Marko Rosenberg iz Šapca daruju: Bela Skopal 50, Josef Reitzer 100, Lazar Rosenberg 100, N. N. 50, H. Weissberg 10	310.—
	1.660.—

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije	10.143.50
Bosna	324.—
Srbija	11.148.—
Vojvodina	440.—
	22.055.50
Od 1. oktobra do 11. decembra 1924. unišlo je sveukupno	Din. 88.463.42

»MACHER«

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67.
Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva, Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, veliki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže, najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, veleposjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno protokoliranu tvrtku »MACHER«

כשר

Restauracija „KARMEL“

u prostorijama prijašnje restauracije Andžela, Petrinjska ulica 26.

Solidna i dobra podvorba, vazda svježja i dobra kuhinja.

Abonenti dobivaju popust.

Za obilnu posjetu molim
Restauracija „KARMEL“

P A M U K A. ROMANO M O L I N O
 sve vrsti i u svim brojevima
 Žuti — bijeli — farbani
 ZAGREB,
 Boškovićeve ulica broj 15
 Brzovjavi: DIANA Telefon broj 23-66
 žutica platno
 šifoni
 vata (za poplune)

„ADRIJA“

opšte osiguravajuće društvo

Ravnateljstvo za Hrvatsku, Slavoniju, Međumurje i Sloveniju:
 Zagreb, Nikolićeva ulica broj 14. — Telefon broj 20-88.

Vrši pod najpovoljnijim uslovima sve vrsti osiguranja i to:

Osiguranje života na slučaj smrti, doživljenja, miraza ženskoj i kapitala muškoj deci, penzije, rente, kombinovano: miraz i školovanje dece, odnosno njihovo izdržavanje do punoletstva i narodno osiguranje bez lekarskog pregleda.

Osiguranje protiv požara;

Osiguranje imovine protiv kradje;

Osiguranje stakla protiv loma;

Osiguranje protiv tuče;

Osiguranje transporta.

„MIRIS“

tvornica običnog i
 toaletnog sapuna

Južno voće

naranča, limuna, badema, lješnjaka, datulja, malaga i t. d. uz najjeftiniju cijenu.

Na veliko kod
 I. DRAGONER, Zagreb, Nikolićeva 4

STAKLANA

BRAČA GROSS

ILICA 84. ZAGREB Telefon 12-27.

Veletrgovina stakla porculana i kuhinjskog pribora.

Najjeftinije vrelo za nabavu:

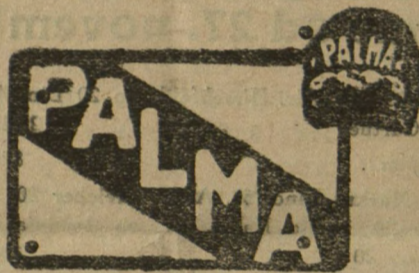
- Svih vrsti stakla
- Porculana
- Svjetiljaka
- Ogledala
- Okvira
- Staklenih ploča
- Raznog kuhinjskog pribora

NA MALO I VELIKO

Najveći izbor letvica za okvire.

Vlastita radiona okvira za slike i ogledala.

Nosite radi njihovih mnogih prednosti

Kaučuk pete i potplate.

Prva hrvatska veletrgovinska kuća i
 kućna reba

Ferdo Hirschl & Co.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279

Poslovanje: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogate skladište izborne rebe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebitina. Solidna reba, brza posluga, cijene umjerene.

J. B. SOELLNERS Nachf. A. G. REISSZUGFABRIK NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S. H. S.

Dioničarsko društvo

„MERKUR“
 veletrgovina i konfekcija papira
 ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

SIMON WACHS

ZAGREB, NIKOLIĆEVA UL. BR. 12.

Preuzimlje sve

tapetarske radnje

uz solidnu izradbu i umjerene cijene.

VREĆE

iz jute, tekstilna i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugali i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG

Vrhovatska 11 ZAGREB. Telefon 10-66

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
 Zavod za posredovanje nepremovnih posjeda

Tko oglašuje -- taj napreduje

Centralna Banka za Trgovinu, Obrt i Industriju d. d.

Jelačićev trg broj 4 (vlastita palača)
 Dionička glavica: Din. 80,000.000.—
 Brzovjavi: Centrobanka.

Zagreb

Telef.: Devizni odio: 3-07, 10-77, 13-33;
 noćna služba: 7-78; mjenjačnica: 5-56;
 kućna cen.: 2-85, 7-13, 7-96, 11-94, i 12-23.

Podružnice: Brod n/S., Djakovo, Ivanec, Karlovac, Klanjec, Krapina, Koprivnica, Maribor, Novi-Sad, Požega, Ruma, Varaždin i Vel. Trgovište. — Afilirani zavodi: u svim većim trgovačkim središtima Jugoslavije — Izravne veze: sa prvorazrednim bankama u cijeloj Europi i Americi.

Prima uloške na knjižice i na tekući račun uz najkulantniji kamatnjak — Eskomptira mjenice i devize — Financira i osniva obrtnička, trgovačka i industrijalna poduzeća — Kupuje i prodaje valute, devize vrijednosne papire. — Burzovne naloge obavlja kulantno i točno — Izdaje čekove i kreditna pisma, te obavlja isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta.